

ומבאר הגמרא: וכי בקרונות כלומר על הקרון סלקא דעתך שנבעלה?

אלא כוונת רבי ינאי היא לומר, שנבעלת בשעת קרונות, בשעה שהשיירות באות לעיר, שרק אז היא כשרה לכהונה, וכמו שאמר רבי אמי "והוא שהיתה סיעה של בני אדם כשרים עוברת שם", שאפשר לצרף אותם לספק, ולתלות שמהם היה, ואז יש לנו "תרי רובי" להכשיר.

אבל אם פירש אחד מצפורי ובעל, שידוע לנו בוודאות שמהעיר היה הבעול, אף על פי שציפורי היא עיר שרובה אנשים כשרים להשיא לכהונה, הדין הוא שהולד "שתוקי" משום שברוב אחד לא מכשיר אותה רבי יוחנן בן נורי.

והטעם שלא מכשיר אותה על פי רוב אחד

כי הא, דכי אתא רב דימי מארץ ישראל לכבל, אמר בשם זעירי, שאמר זאת בשם רבי הנינא.

ואמרי לה, ויש אומרים שלא הוזכר בענין הזה רב דימי, אלא אמר זעירי אמר רבי הנינא: הולכין אחר רוב העיר להכשיר, ואין הולכין אחר רוב סיעה.

כגון במקום רחוק מן העיר, שאז בודאי בא הבעול מאנשי הסיעה, אין מכשירין אותה אפילו אם רוב הסיעה כשרים.

וקשיא לן: כלפי לייא כנגד איפוא הדבר הזה טובב!?

והרי הסברה אומרת להיפך, שהולכים אחר רוב סיעה ואין הולכין אחר רוב העיר.

שהרי הני, בני סיעה, הם ניידים הם,

אמר ליה רבא לרב נחמן: רבי יוחנן בן נורי, שמצריך רוב כשרים כדי להכשיר את התינוקת, דאמר כמאן?

אי סבר כרבן גמליאל, הרי רבן גמליאל אפילו ברוב פסולין נמי מכשר, משום שסובר העמד אשה על חזקתה שהיא כשרה, והרוב אינו יכול להכריע כנגד החזקה.

אי סבר כרבי יהושע, הרי רבי יהושע אפילו ברוב כשרים נמי פסיל מחמת הספק, משום שסובר שאין הרוב מכריע את הספק (וכמו שיבואר לקמן).

אמר ליה רב נחמן: לעולם סובר רבי יוחנן בן נורי כרבי יהושע שפוסל אפילו כשיש רוב להכשיר. אלא שבמשנתנו מדובר שהיה שם "תרי רובי" [פעמיים רוב] לכשרות, ולכן הכשירה, היות והוא סובר כרב יהודה וכדרכי אמי וכרבי ינאי, וכפי שיבואר.

א. הכי אמר רב יהודה אמר רב:

בקרונות של ציפורי, ביום השוק שבאות שם סיעות ושיירות ממקום אחר, היה המעשה בתינוקת שנאנסה ברדתה אל המעין, המוזכר במשנתנו.

ב. וכדרכי אמי. דאמר רבי אמי: והוא שהיתה סיעה של בני אדם כשרין עוברת לשב.

ואם כן יש "תרי רובי" להכשיר, שאפשר לתלות שבא הבעול, או מהרוב הכשר שבסיעה, או מהרוב הכשר שבעיר.

[ולקמן תבאר הגמרא מה ההבדל בין "תרי רובי" לרוב אחד]

ג. וכדרכי ינאי. דאמר רבי ינאי: "נבעלת בקרונות" כשרה לכהונה.

ויש להלך בהם אחר הרוב.

ואילו הני, בני העיר, הם קביעי וקיימי.

ויתבאר לקמן שכל רוב שהוא קבוע נחשב כאילו הוא מחצה כשרים על מחצה פסולים ואפילו אם אין שם אלא אחד פסול, אין להלך אחר הרוב הכשרים, ופסולה.

אלא על כרחך, יש להסביר את דברי רבי חנינא כך: **הולכין אחר רוב העיר, והוא דאיכא** [והוא שיש] **רוב סיעה** בהדה יחד עם רוב העיר.

אבל, **ואין הולכין אחר רוב העיר גרידתא** [לבדה], **ולא אחר רוב סיעה גרידתא**.

והוינן בה: **מאי טעמא** אין הולכים אחר רוב סיעה? והרי הם ניידים, ולא נאמר בהם הדין של כל קבוע כמחצה על מחצה.

ומתצינן: **גזרה רוב סיעה אטו רוב העיר** שהם קבועים. שאם יכשירו ברוב סיעה לבדה, לא יבחינו אנשים בין רוב סיעה לרוב העיר, ויבואו להכשיר גם כשיש רוב העיר לבד.

ופרכינן: **ורוב העיר נמי מדוע לא מועיל להכשירה, אי** [אם] היתה הבעילה באופן **דקא עקר** הבעל מביתו **ואזל איהו לגבה** [והלך הוא אצלה], שאז הבעל הוא לא קבוע אלא נייד. ויסוד הספק הוא על פרישת הבעל, האם פרש מהרוב הכשר או מהמיעוט הפסול, וקיימא לן בספק פרישה, **כל דפריש — מרובא פריש** [כל הפורש תולים שמהרוב פרש].

ומשנינן: **לא צריכא, איכא** (גירסת רש"י)

דקא אזלא איהו לגבייהו. יש פעמים שהיא הולכת אצלו, דהוה ליה הבעל שעליו אנו מסופקים קבוע.

ואמר רבי זירא, כל ספק שיש על דבר קבוע, אם הוא כדין הרוב או כדין המיעוט, כמחצה על מחצה דמי. הוא נידון כספק שקול של מחצה על מחצה, ואין הרוב מכריע. לכן אפילו ברוב העיר כשרים, פסולה כרכי יהושע. וכך ברוב סיעה כשרים פסולה גזירה אטו רוב העיר. ורק באופן שיש גם רוב סיעה וגם רוב העיר הכשיר רבי יוחנן בן נורי, שאז אין טעם לגזור. משום שבאופן זה תמיד יש לפחות רוב אחד הנייד, שאומרים בו כל דפריש מרובא פריש, ומכריע את הספק כהרוב.

ומקשינן: **ומי בעינן תרי רובי?** וכי רק בתרי רובא הולכים אחר הרוב, ואילו ברוב אחד לא הולכים אחר הרוב?

והתניא: עיר שהיו בה תשע חנויות, כולן מוכרות בשר כשר, של בהמה שחוטתה, וחנויות אחת מוכרת בשר נבלה.

ולקח בשר מאחת מהן, ואינו יודע מאי זה מהן לקח, הדין הוא שספיקו אסור, משום שהחנויות נמצאות במקום קביעות, והספק הוא על הקבוע, לכן הנידון הוא ככל קבוע, שדנים כאילו מחצה מהחנויות כשרות ומחצתם טריפות, ואסור מספק.

ובנמצא, אם נמצא הבשר בשוק, ולא ידוע מאיזה חנות הוא פירש, הדין הוא **"הלך אחר הרוב"** הואיל והאדם הבא לפנינו לשאול מה דינו, לא לקח את הבשר ממקום הקביעות, אלא כבר פירש הבשר ממקום קביעותו על ידי אדם אחר, אם כן הספק הוא על

הפרישה, ולכן אומרים בו "כל דפריש — מרובא פריש".

ומוכח מהברייתא, שגם אחר רוב אחד הולכים כשיש ספק על דבר הפורש.

ובי תימא שמדובר בברייתא בשאין דלתות מדינה נעולות, דקא אתי לה רובא מעלמא. שאז יש רוב נוסף של הסיעה הבאה לעיר, וכגון שבאים לעיר סיעות שרוב טבחיה ישראל כשרים, ואז יש גם רוב העיר וגם רוב סיעה להכשיר, או כגון שרוב טבחי כל המדינה הם ישראל כשרים שאז יש "תרי רובי", רוב העיר ורוב המדינה, שהם ניידים ולא קבועים כאן בעיר.

אי אפשר לומר כן בברייתא. כי,

והא אמר רבי זירא, אף על פי שדלתות מדינה נעולות, ויש רק רוב אחד נאמרה הלכה זו שהולכים אחר הרוב כשיש ספק על בשר שפרש.

ומתצינן: באמת בכל מקום כשיש ספק על דבר הפורש מספיק רוב אחד להכריע. ורק בספק פסול לכהונה גזרו רוב הנייד אטו רוב הקבוע, ובו מועיל רק "תרי רובי" להכשיר, כי מעלה עשו ביוחסין של כהונה.

גופא: אמר רבי זירא: הלכה שכל קבוע — כמחצה על מחצה דמוי, בין לקולא בין לחומרא.

והוינן בה: מנא ליה לרבי זירא הא? מהיכן למד רבי זירא שהלכה זו היא גם לקולא.

אילימא מהברייתא של תשע חנויות, כולן מוכרות בשר שחוטטה ואחת בשר נבלה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח, ספיקו אסור. ובנמצא, הלך אחר הרוב.

הרי התם הדין של כל קבוע כמחצה על מחצה הוא לחומרא, שלא הולכים אחרי רוב החנויות הכשרות להכשיר את הבשר, ואין מכאן ראיה לקולא.

אלא, שמא תאמר שרבי זירא למד זאת מהברייתא בתוספתא, ששינונו בה, אם יש תשעה צפרדעים מתים ברשות היחיד, ושרץ אחד כגון צב שהוא דומה לצפרדע ביניהם, ונגע באחד מהן, ואינו יודע באיזה מהן נגע, ספיקו טמא, שמא נגע בשרץ ולא בצפרדע, משום הדין שכל קבוע כמחצה על מחצה.

ומקשינן: התם נמו הדין של כל קבוע כמחצה על מחצה נאמר לחומרא, שהרי הרוב אומר לטהר.

אלא רבי זירא למד זאת מברייתא אחרת, ששינונו בה: אם יש תשעה שרצים וצפרדע אחד ביניהם, ונגע באחד מהן ואינו יודע באיזה מהן נגע.

אם הספק הוא ברשות היחיד, ספיקו טמא. אבל אם הספק ברשות הרבים, ספיקו טהור. לפי שספק טומאה ברשות היחיד טמא, וברשות הרבים טהור.

ומוכח מכאן שאומרים את הדין של כל קבוע כמחצה על מחצה דמי גם לקולא, שאם לא אומרים כמחצה על מחצה דמי לקולא, אם כן אין כאן ספק טומאה אלא ודאי טומאה, שהרי הרוב שרצים הם.

ועתה מבארת הגמרא את המקור לדין "קבוע" מן התורה:

ומדאורייתא — מנא לן? מהיכן לומדים מהתורה, שכל קבוע כמחצה על מחצה דמי.

ואף על פי שיש שם רוב בני אדם שחייב עליהם אם הורגם, מכל מקום משמענו הפסוק שפטור, משום דהוה ליה **בנעני** "קבוע" בתוך חבורת האנשים, ולא מדובר שפירש מהם, וכל קבוע נדון כספק השקול של מחצה על מחצה דמי.

איתמר: רב חייא בר אשי אמר רב: הלכה כרבי יוסי במשנתנו להתיר ספק בעילה הפוסלת לכהונה, ברוב אחד.

ורב חנן בר רבא אמר רב: הוראת שעה היתה צורך שעה היתה, או שראו שם שאר צידי היכר דברים להתיר, אבל לדורות צריך "תרי רובי" להתיר.

והבין רבי ירמיה, שבמשנה הכשירו את התינוקת ליוחסין של כהונה על ידי רוב העיר בלבד, ועל זה אמר רב הלכה כרבי יוסי.

ולכן מתיב רבי ירמיה: וכי ליוחסין לא בעינן תרי רובי?

והתנן: גבי עיר שישראלים ועובדי כוכבים דרים בה

אם מצא בה באותה העיר תינוק מושלך טו-ב ואינו יודע אם התינוק הזה ישראל או עובד כוכבים, הדין הוא:

אם רוב התושבים שבעיר עובדי כוכבים, הרי הוא עובד כוכבים.

אם רוב התושבים שבעיר ישראלים, הרי הוא ישראל.

ואם יש מחצה ישראלים על מחצה עובדי כוכבים, הרי הוא ישראל.

אמר קרא גבי רוצח במזיד (דברים יט) "וכי יהיה איש שונא לרעהו, וארב לו, וקם עליו, והכהו נפש, ומת".

ודורש רבי שמעון מהפסוק הזה שאינו חייב הרוצח מיתה, עד שיתכוין לו, להריגת הנרצח הזה. פרט למתכוין להרוג אדם זה והרג אדם אחר, ואפילו ששניהם ישראלים, שאינו חייב על כך מיתה.

ורבנן אמרי בשם "דבי רבי ינאי", שבא הכתוב הזה למעט — פרט לזורק אבן לגו, לתוך חבורת בני אדם, גוים וישראלים, והרג אפילו ישראל, שפטור.

אבל אם היו רק ישראלים עומדים שם, ונתכוין להרוג את זה והרג את זה, והתרו בו, וקבל התראה, ונפלה הכאה על חברו, והרגו, חייב.

והוינן בה: **היכי דמי?** איך הוא האופן שזרק אבן לגו, שפטרתו התורה לרבנן?

אילימא שמא תאמר שמדובר בכגון דאיכא תשעה בנענים ואחד ישראל ביניהם, למה צריך הפסוק לפוטרו? **ותיפוק ליה דרובא בנענים נינהו**, ויש לתלות שהאבן יפגע ברוב שפטור עליהם, ואין כאן בזריקת האבן מעשה רציחה.

ואי נמי, מדובר באופן שיש פלגא גוים ופלגא ישראלים, עדיין אין צורך בפסוק לפוטרו, משום שמהיכי תיתי נהרגהו? והרי יש ספק השקול, וספק דיני נפשות לחקל, שכתוב "והצילו העדה" (במדבר לה).

אלא, בהכרח, לא צריכא שהפסוק בא למעט באופן דאיכא תשעה ישראלים וכנעני אחד ביניהם.